

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาแนวคิดและทัศนคติของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7 เกี่ยวกับการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุแต่งตั้งเป็นครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ในลักษณะของกระบวนการและวิธีการคัดเลือกบุคคล คุณสมบัติของบุคคลที่จะครองตำแหน่ง และจะหาเกณฑ์ประกอบในการพิจารณาครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาที่ดี ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยคำถาม 2 ตอนคือ (1) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7) และความนึกเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอเกี่ยวกับการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา (2) ความนึกเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ตามลักษณะงานบริหารการศึกษา 5 ด้านคือ (1) งานด้านวิชาการ (2) งานด้านธุรการ (3) งานด้านบริหารบุคคล (4) งานด้านกิจกรรมนักเรียน และ (5) งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้วิจัยได้เสนอรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 ตอนในรูปตารางและคำอธิบายประกอบตารางดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและความนึกเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอเกี่ยวกับการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำความนึกเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7 ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพิจารณาคัดเลือกผู้ที่จะเข้าดำรงตำแหน่งครูใหญ่และในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการของอำเภอ มาวิเคราะห์ถึงแนวคิดและทัศนคติในปัจจุบันในการที่จะบรรจุแต่งตั้งครูใหญ่ ก่อนที่จะวิเคราะห์ถึงความนึกเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอ ผู้วิจัยขอเสนอข้อมูลส่วนตัวเพื่อช่วยให้เข้าใจถึงสถานภาพของศึกษานิเทศก์อำเภอ และช่วยให้สามารถวินิจฉัยได้ว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7 เป็นประชากรที่เหมาะสม และสามารถเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งในการถามข้อมูลส่วนตัวนี้ ผู้วิจัยได้สอบถามถึง อายุ อายุราชการ การศึกษา ระยะเวลาที่ศึกษานิเทศก์อำเภอดำรงตำแหน่ง ซึ่งจาก

การวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอมีสถานภาพทางเสนาในตารางที่ 1, 2, 3, 4

ตารางที่ 1

อายุของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7

ข้อมูล	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
ต่ำกว่า 30 ปี	1	1.79
30 - 40 ปี	12	21.43
41 - 50 ปี	37	66.07
51 - 60 ปี	6	10.71
รวม	56	100.00

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยปรากฏว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอร้อยละ 66.07 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี ร้อยละ 21.43 มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี ร้อยละ 10.71 ส่วนอายุต่ำกว่า 30 ปีมีเพียงร้อยละ 1.79 แสดงให้เห็นว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่มีอายุในวัยกลางคน

ตารางที่ 2

อายุราชการของศึกษานิเทศก์อำเภอ

ข้อมูล	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
1 - 10 ปี	8	14.29
11 - 20 ปี	11	19.64
21 - 30 ปี	32	57.14
31 ปีขึ้นไป	5	8.93
รวม	56	100.00

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยปรากฏว่า กศึกษานิเทศก์อำเภอ ร้อยละ 57.14 เป็นผู้ที่มีอายุราชการในระหว่าง 21 - 30 ปี อายุราชการ ระหว่าง 11 - 20 ปี มีจำนวนร้อยละ 19.64 อายุราชการ 1 - 10 ปี มีจำนวนร้อยละ 14.29 ส่วนอายุราชการมากกว่า 30 ปี มีเพียงร้อยละ 8.93 แสดงว่า กศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่มีอายุราชการมานาน

ตารางที่ 3

การศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7

ข้อมูล	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
ต่ำกว่า ป.ป., ป.กศ., หรือเทียบเท่า	2	3.57
ป.ป., ป.กศ., หรือเทียบเท่า	13	23.21
ป.น., ป.กศ., หรือเทียบเท่า	23	41.07
ปริญญาตรี	17	30.36
ปริญญาโท	1	1.79
รวม	56	100.00

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัยปรากฏว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอร้อยละ 41.07 มีวุฒิ ป.น., ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า มีวุฒิ ป.ป., ป.กศ., หรือเทียบเท่า ร้อยละ 23.21 มีวุฒิปริญญาตรี จำนวนร้อยละ 30.36 ส่วนวุฒิปริญญาโท มีเพียงร้อยละ 1.79 แสดงว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความรู้และ การศึกษาในระดับนี้

ตารางที่ 4

ระยะเวลาที่ศึกษาธิการอำเภอคำร้งคำแห่ง

ข้อมูล	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
1 - 3 ปี	1	1.79
4 - 6 ปี	6	10.71
7 - 9 ปี	26	46.43
10 - 12 ปี	11	19.64
13 - 15 ปี	4	7.14
16 - 18 ปี	5	8.93
มากกว่า 18 ปี	3	5.36
รวม	56	100.00

จากตารางที่ 4 ผลการวิจัยปรากฏว่า ศึกษาธิการอำเภอร้อยละ 46.43 คำร้งคำแห่งในระยะเวลาระหว่าง 7 - 9 ปี คำร้งคำแห่งในระยะเวลาระหว่าง 10 - 12 ปี จำนวนร้อยละ 19.64 คำร้งคำแห่งในระยะเวลาระหว่าง 1 - 3 ปีมีจำนวนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 1.79 แสดงให้เห็นว่า ศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่ได้คำร้งคำแห่งนี้นานพอสมควร

ให้เหมาะสมกับงาน ซึ่งความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอในการพิจารณาบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ประถมศึกษา ประกอบด้วย วิธีการคัดเลือก อายุ อายุราชการ ประสบการณ์ คุณวุฒิ การเตรียมตัวเข้าสู่ตำแหน่ง และส่วนประกอบอื่น ๆ อีกของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ผู้วิจัยจะได้เตรียมข้อเสนอในรูปตารางตามลำดับ

วิธีการเลือกสรรบุคคล ผู้สสค² สัตยมานะ เห็นว่ามีอยู่ 2 วิธี คือ การคัดเลือก และการสอบคัดเลือก² แต่ในระบบราชการมีวิธีการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอีกวิธีหนึ่ง ในการสอบถามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอในเรื่องวิธีการที่จะเข้าสู่ตำแหน่งครูใหญ่ปรากฏว่า มีความเห็นดังปรากฏในตารางที่ 5

ตารางที่ 5

การเข้าสู่ตำแหน่งครูใหญ่

ข้อมูล	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
โดยการแต่งตั้ง	7	12.50
โดยการคัดเลือก	35	62.50
โดยการสอบคัดเลือก	14	25.00
รวม	56	100.00

²ผู้สสค² สัตยมานะ, การบริหารรัฐกิจ (กรุงเทพฯ : มงคลการพิมพ์, 2517), หน้า 258 - 259.

จะเห็นได้ว่า สถานภาพของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7 ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่อยู่ในวัยกลางคน มีอายุราชการนาน มีการศึกษาดี การดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์อำเภอ มีระยะเวลาพอสมควร จากข้อมูลเหล่านี้พอจะสรุปได้ว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7 เป็นประชากรที่เหมาะสมและสามารถเชื่อถือได้ว่าเป็นตัวแทนของความคิดเห็น ในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในเขตศึกษา 7

ในการพิจารณาบุคคลเพื่อจะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา จำแนก สมประสงค์ มีความเห็นว่า หัวหน้างานจะต้องพยายามสรรหาคัดเลือก โดยให้คุณสมบัติของบุคคลตรงกับความต้องการของตำแหน่ง เพื่อให้ผู้ที่ได้รับการบรรจุสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ยังให้ความเห็นอีกว่า ในการบรรจุบุคคลผู้สำเร็จการศึกษามาจากวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยใหม่ ๆ จะมีปัญหาในการปกครองบุคคล และมีปัญหาในการแก้ไขอุปสรรคอย่างมาก ถ้าหากแต่งตั้งให้รับตำแหน่งหัวหน้างาน เพราะบุคคลเหล่านี้ขาดทั้งหลักวิชาการและประสบการณ์ในการปกครองบุคคลมาก่อน ในการประจักษ์รับสมัครบุคคลในตำแหน่งหัวหน้างานจึงต้องกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับประสบการณ์ไว้ด้วย¹ จากความเห็นของ จำแนก สมประสงค์ นี้แสดงให้เห็นว่าศึกษานิเทศก์อำเภอในฐานะที่เป็นผู้บริหารการศึกษาและหัวหน้างานการศึกษาระดับอำเภอมีหน้าที่ในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่ง จะต้องพยายามศึกษาและพิจารณาบุคคล

---

¹จำแนก สมประสงค์, หลักการปกครองของหัวหน้างาน (กรุงเทพฯ : มิตรเจริญการพิมพ์, 2518), หน้า 1 - 3.

จากตารางที่ 5 จะเห็นได้ว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.50 มีความเห็นว่าครูใหญ่ควรจะมาจากการคัดเลือก อีกร้อยละ 25.00 มีความเห็นว่าควรจะมาจากการสอบคัดเลือก ส่วนที่เหลือร้อยละ 12.50 เห็นว่าควรจะมาจากการแต่งตั้ง

ความคิดเห็นในเรื่องวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งนี้ ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่เห็นว่าควรจะมาจากการคัดเลือก แต่วิธีการนี้ สมพงษ์ เกษมสิน ไม่เห็นด้วย เพราะถือว่าระบบการสรรหาบุคคลที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ ระบบคุณธรรม เพราะช่วยให้ได้ผู้มีความรู้ความสามารถไว้ปฏิบัติงานโดยเปิดโอกาสบุคคลทั่วไปทัดเทียมกัน และใช้วิธีการสอบเป็นหลักในการเลือกสรร³

ในการพิจารณาบุคคลเพื่อเข้าดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ในเรื่องอายุและอายุราชการ ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ 15685/2497 กำหนดไว้ว่า ผู้ที่จะได้รับการพิจารณาควรเป็นบุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีบริบูรณ์ มีอายุราชการไม่น้อยกว่า 5 ปี⁴ ซึ่งจากการถามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอเกี่ยวกับเรื่องนี้ ปรากฏว่ามีความคิดเห็นดังเสนอในตารางที่ 6

³สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหารบุคคลแบบใหม่ (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2517), หน้า 119.

⁴กระทรวงศึกษาธิการ, คำสั่งที่ 15685/2497 ลงวันที่ 28 กันยายน พ.ศ.2497. เรื่อง ระเบียบว่าด้วยการสรรหาและแต่งตั้ง

ตารางที่ 6

อายุราชการของผู้ที่จํำรงตำแหน่งครูใหญ่

อายุ	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	อายุราชการ	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
น้อยกว่า 20 ปี	2	3.57	ไม่น้อยกว่า 5 ปี	33	58.93
20 - 30 ปี	31	55.36	6 - 10 ปี	20	35.71
31 - 40 ปี	23	41.07	11 - 15 ปี	3	5.36
41 - 50 ปี	-	-	มากกว่า 15 ปี	-	-
รวม	56	100.00	รวม	56	100.00

จากตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่า ศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.36 มีความเห็นว่า ผู้ที่จํำรงตำแหน่งครูใหญ่ควรจะมีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี และส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.93 เห็นว่าควรมีอายุราชการไม่น้อยกว่า 5 ปี และความเห็นที่ว่า ผู้ที่จํำรงตำแหน่งครูใหญ่ควรมีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี และอายุราชการมากกว่า 15 ปี ไม่มีศึกษาธิการอำเภอผู้ใดมีความเห็นด้วยเลย แสดงว่าศึกษาธิการอำเภอมองเห็นว่า ควรจะบรรจุแต่งตั้งผู้ที่มีอายุและอายุราชการไม่มากนัก เพื่อประโยชน์ในการที่จะได้มีเวลาปฏิบัติงานบริหารโรงเรียนนาน ๆ และเห็นด้วยกับหลักเกณฑ์ ที่ กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้

สตูปและจอห์นสัน (Stoop and Johnson) ให้ความเห็นว่า ครูใหญ่จะต้องเป็นผู้นำทางวิชาชีพ⁵ ซึ่งหมายความว่าครูใหญ่จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และการศึกษามากกว่าครูอื่น ๆ ที่อยู่ในโรงเรียน และเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนของกรมสามัญศึกษาก็ได้กำหนดคุณสมบัติของครูใหญ่ไว้ว่า ควรบิรูติครูไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาหรือเทียบเท่า⁶ ฉะนั้น ในการพิจารณาบุคคลที่จะเข้าดำรงตำแหน่งครูใหญ่ของศึกษาธิการอำเภอ จึงปรากฏว่ามีความคิดเห็นดังเสนอในตารางที่ 7

ตารางที่ 7

คุณสมบัติของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่

ข้อมูล	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
ป.ป., ป.กศ. หรือเทียบเท่า	1	1.79
ป.ม., ป.กศ.สูง, หรือเทียบเท่า	38	67.86
ปริญญาตรี	17	30.35
ปริญญาโท	-	-
รวม	56	100.00

5

Emery Stoop and Russell Johnson, Elementary School Administration, (New York: McGraw-Hill Book Company, 1967), p; 23.

6 กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถม

ศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2518), หน้า 23.

จากตารางที่ 7 จะเห็นได้ว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 67.86 มีความเห็นว่า ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ควรจะมีการศึกษาระดับ ป.ม., ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า และอีกร้อยละ 30.35 มีความเห็นว่าควรจะมีวุฒิปริญญาตรี แต่ไม่มี ศึกษานิเทศก์อำเภอผู้ใดเห็นว่าผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ควรมีวุฒิปริญญาโท แสดงว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกับเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา เพราะ เห็นว่าผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ควรมีการศึกษาระดับ ป.ม., ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า ซึ่งระดับนี้เท่ากับอนุปริญญาเช่นกัน

ในการพิจารณา บุคคลเข้าดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ผู้ที่มีหน้าที่ในการพิจารณาควร จะได้คำนึงถึงเรื่องประสบการณ์ในการทำงานในหน้าที่เกี่ยวกับงานการศึกษา เช่น ครูประจำชั้น ครูหัวหน้าหมวดวิชา ผู้ช่วยครูใหญ่ เพราะประสบการณ์เหล่านี้จะช่วยให้การ ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ดียิ่งขึ้น และสามารถใช้ประสบการณ์เดิมมาแก้ไขปรับปรุงงานบริหาร โรงเรียนในเรื่องประสบการณ์ของครูใหญ่นี้ พันัส หันนาคินทร์ เห็นว่า มีความสำคัญ มากเพราะช่วยให้เข้าใจปัญหาและสถานการณ์ความเป็นจริงยิ่งขึ้น⁷ ดังนั้น ผลการ วิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอในเรื่องนี้จึงปรากฏผลดังตารางที่ 8

---

⁷ พันัส หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน (กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2513), หน้า 48.

ตารางที่ 8
ประสพการณ์เดิมของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่

ข้อมูล	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
เคยเป็นครูประจำชั้น	8	14.29
เคยเป็นผู้ช่วยครูใหญ่	9	16.07
เคยเป็นครูประจำชั้นและหัวหน้าหมวดวิชา	4	7.14
เคยเป็นครูประจำชั้นและผู้ช่วยครูใหญ่	9	16.07
เคยเป็นครูประจำชั้น หัวหน้าหมวดวิชาและผู้ช่วยครูใหญ่	22	39.29
ไม่สำคัญ	4	7.14
รวม	56	100.00

จากตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ ร้อยละ 39.29 มีความเห็นว่าผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ควรมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ครูประจำชั้น หัวหน้าหมวดวิชา และผู้ช่วยครูใหญ่มาก่อน ศึกษานิเทศก์อำเภอร้อยละ 16.07 มีความเห็นว่า ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ เคยทำหน้าที่ผู้ช่วยครูใหญ่เท่านั้นก็เพียงพอ อีกร้อยละ 16.07 มีความเห็นว่าควรที่จะเคยทำหน้าที่ครูประจำชั้นและผู้ช่วยครูใหญ่มาก่อน ส่วนศึกษานิเทศก์อำเภอ ร้อยละ 7.14 มีความเห็นว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่อื่น ๆ ไม่มีความสำคัญต่อการดำรงตำแหน่งครูใหญ่ แสดงให้เห็นว่า ความเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอไปในทางเดียวกันว่า ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ จะต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก่อนอย่างน้อย ต้องเคยเป็นครูประจำชั้น และที่เหมาะสมที่สุดควรมีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ทั้งครูประจำชั้น หัวหน้าหมวดวิชา และผู้ช่วยครูใหญ่มาก่อน

ตามปกติแล้ว บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งเป็นครูใหญ่ นั้น ส่วนใหญ่จะต้องครองตำแหน่งนี้ ตลอดไปจนกระทั่งปลดเกษียณ หรือจนกว่าจะมีเหตุที่ต้องออกจากราชการไป หรือมีการโยกย้าย เปลี่ยนตำแหน่งหรือถูกทำโทษอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่มีการกำหนดว่าจะต้องอยู่ในตำแหน่งคราวละกี่ปี เหมือนกับตำแหน่งผู้บริหารในระดับมหาวิทยาลัยบางแห่ง เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้กำหนดตำแหน่ง คณบดี อธิการบดี เป็นคราวละ 4 ปีเป็นต้น และผู้วิจัยคิดว่าควรจะได้ สอบถามความคิดเห็นของศึกษานิการอำเภอในเรื่องการกำหนดเวลาในการครองตำแหน่งของ ครูใหญ่ และผลของความคิดเห็นนี้ ปรากฏในตารางที่ 9

ตารางที่ 9
ระยะเวลาที่ครูใหญ่ครองตำแหน่ง

ข้อมูล	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
น้อยกว่า 3 ปี	3	5.36
3 - 5 ปี	8	14.29
มากกว่า 5 ปี	13	23.21
ไม่ควรกำหนด	32	57.14
รวม	56	100.00

จากตารางที่ 9 จะเห็นได้ว่า ศึกษานิการอำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 57.14 มีความเห็นว่าไม่ควรกำหนด อีกร้อยละ 23.21 เห็นว่าถ้ามีการกำหนดเวลาในการครองตำแหน่ง ครูใหญ่แล้ว ควรจะให้มากกว่า 5 ปีขึ้นไป อีกร้อยละ 14.29 เห็นว่า ควรกำหนดให้มีการครอง ตำแหน่งระหว่าง 3 - 5 ปี และร้อยละ 5.36 เห็นว่า ควรจะกำหนดให้ครองตำแหน่งน้อยกว่า 3 ปี

ในการสอบถามความคิดเห็นของศึกษาธิการอำเภอในเรื่องชั้นของข้าราชการ ปรากฏว่า ศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.43 เห็นว่า ควรจะแต่งตั้งจากบุคคลที่เป็นข้าราชการชั้นโท อีกร้อยละ 16.07 เห็นว่า ควรจะแต่งตั้งจากข้าราชการชั้นตรี ที่เหลือร้อยละ 12.50 เห็นว่า ไม่มีความสำคัญต่อการดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ส่วนความเห็นว่าการจะบรรจุจากข้าราชการชั้นเอก ไม่มีผู้ใดเห็นด้วยเลย ทั้งนี้ เพราะการบรรจุครูเข้าทำงานในปัจจุบัน จะเริ่มบรรจุในชั้นจัตวา และชั้นตรี ผู้ที่เป็นครูใหญ่ จึงควรมีชั้นข้าราชการสูงกว่าครูในโรงเรียนของตน

ในการสอบถามเกี่ยวกับการเตรียมตัวเข้าสู่ตำแหน่งครูใหญ่ ศึกษาธิการอำเภอทุกคน เห็นตรงกันว่า ควรจะต้องมีการฝึกอบรมหรือเข้าศึกษาในสถาบันที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหาร ก่อนที่จะบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ซึ่งความเห็นของศึกษาธิการอำเภอในเรื่องนี้ ตรงกับข้อเสนอแนะในงานวิจัยของ อองอาจ โฆษิตุณหันท์⁸ ว่า ผู้ที่จะไปดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ควรได้รับการฝึกอบรมทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ ไม่วาบุคคลนั้นจะ เคยเป็นครูช่วยครูใหญ่ ฐานะในหน้าที่ครูใหญ่มากบ้างก็ตาม

แสดงว่า ถึงแม้ว่าศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการกำหนดเวลาในการครองตำแหน่งครูใหญ่ แต่ถ้าวัดให้มีการกำหนดเวลาแล้ว ก็ควรจะให้มากกว่า 5 ปี แต่แนวโน้มของความคิดเห็นของศึกษาธิการอำเภอในเรื่องนี้ ไม่ต้องการให้มีการกำหนดเวลาในการครองตำแหน่ง

ในการพิจารณาคัดเลือกบุคคล ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ จะต้องมีส่วนการและหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งในปัจจุบันมีระเบียบของกรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2497 และ พ.ศ. 2513 ที่สามารถนำมาใช้เป็นหลักในการพิจารณาบุคคล ในการสอบถามถึงวิธีการปฏิบัติเท่าที่ผ่านมาของศึกษาธิการอำเภอ ว่าได้ใช้หลักการหรือหลักเกณฑ์อย่างไรในการพิจารณา ปรากฏว่า ศึกษาธิการอำเภอได้ใช้หลักเกณฑ์ ดังเสนอในตารางที่ 10

8

อองอาจ โฆษิตุณหันท์, "ทางอาชีพไปสู่ตำแหน่งครูใหญ่อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล," วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. 2514, หน้า 113.

ตารางที่ 10
 ระเบียบและหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการแต่งตั้งครูใหญ่

ข้อความ	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
ระเบียบกรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2497	8	14.29
ระเบียบกรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2513	27	48.21
ตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณา	18	32.14
ตั้งหลักเกณฑ์ขึ้นเอง	3	5.36
รวม	56	100.00

จากตารางที่ 10 จะเห็นได้ว่า ศึกษาธิการอำเภอยึดถือระเบียบของกรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2513 มากถึงร้อยละ 48.21 รองลงไปคือการตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้ง คือ ร้อยละ 32.18 ส่วนร้อยละ 14.29 ยึดถือระเบียบของกรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2497 และร้อยละ 5.36 ตั้งหลักเกณฑ์ขึ้นเอง

จากการสอบถามความคิดเห็นของศึกษาธิการอำเภอเกี่ยวกับการกำหนดคุณลักษณะของบุคคลที่จะบรรจุแต่งตั้งเป็นครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาของกรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2513 ปรากฏว่า ศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.36 เห็นว่า ยังไม่เหมาะสมและควรปรับปรุงแก้ไขและกำหนดคุณลักษณะเพิ่มเติมให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น ซึ่งศึกษาธิการอำเภอได้เสนอคุณลักษณะเพิ่มเติมให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น ซึ่งศึกษาธิการอำเภอได้เสนอคุณลักษณะที่ควรเพิ่มเติม ดังนี้คือ เป็นผู้สำเร็จในท้องถิ่นได้ มีความรอบรู้ด้านวิชาการ มีความรับผิดชอบสูงใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ รู้ระเบียบราชการเป็นอย่างดี มีความรู้ด้านการเงินและการพัสดุ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล มีความสามารถในการนิเทศการศึกษา

และสามารถที่จะเป็นวิทยากรของท้องถิ่นได้ มีความสามารถในการพูดและการเขียน มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียน เคยได้ศึกษาหรืออบรมวิชาบริหารการศึกษามาแล้ว ยึดมั่นในศาสนาที่ตนเองนับถือ มีความรู้และสนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตศึกษา 7 เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา

จางง สมประสงค์ ให้ความเห็นว่า ในการคัดเลือกบุคคลที่พร้อมจะพัฒนาให้เขียนหัวหน้างานที่ดีในระยะเวลาอันรวดเร็ว นั้น ต้องกำหนดคุณสมบัติที่ต้องการของตำแหน่งหัวหน้างานที่บรรจุไว้ให้แน่ชัดเสียก่อน แล้วจึงพิจารณาคุณลักษณะของผู้สมัครให้ตรงกับคุณสมบัติที่ต้องการของตำแหน่งให้มากที่สุด¹⁰ นอกจากนี้ มนูญ พุนฤทธิวิทยากร ได้เสนอว่า เรื่องบุคลิกลักษณะและอุปนิสัยของหัวหน้างานเป็นสาเหตุของความยุ่งยากในการบริหารงานได้ ฉะนั้นในการคัดเลือกบุคคลนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์และหลักการ เพื่อให้การคัดเลือกนั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล¹¹ จากความเห็นของนักวิชาการทั้งสองจะเห็นได้ว่า การพิจารณาถึงคุณสมบัติและคุณลักษณะของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่มีความสำคัญมาก และในการวิจัยครั้งนี้ ได้เสนอคุณลักษณะของครูใหญ่ตามลักษณะของงานบริหารการศึกษา 5 ด้านคือ ด้านวิชาการ ด้านธุรการ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมนักเรียน และด้านเกี่ยวกับชุมชน ซึ่งได้เสนอไว้ในตารางที่ 11, 12, 13, 14, 15 และตารางที่ 16 ดังต่อไปนี้

¹⁰จางง สมประสงค์, เรื่องเดิม, หน้า 43.

¹¹มนูญ พุนฤทธิวิทยากร, การบริหารบุคคล (กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2517), หน้า 33.

ตารางที่ 11

คุณลักษณะผู้ที่กำลังตำแหน่งครูใหญ่ในค่านวิชากร

ข้อมูล	เห็นด้วยอย่างยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
1. ขวนขวายหาความรู้อยู่เสมอ	45	80.36	11	19.64	—	—	—	—	—	—
2. ผ่านการศึกษาวิชาบริหารการศึกษา	1	1.79	33	58.93	5	8.93	1	1.79	—	—
3. มีความรอบรู้ในวิชาชีพ	22	39.29	30	53.57	4	7.14	—	—	—	—
4. มีความรู้ความสามารถในการนิเทศและให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นได้	33	58.93	22	39.28	1	1.79	—	—	—	—
5. สนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่า ๆ กับการเรียน	7	12.50	42	75.00	6	10.71	1	1.79	—	—
6. มีความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล	16	28.57	38	67.86	2	3.57	—	—	—	—

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 11 จะเห็นได้ว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งกับคุณลักษณะของบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังต่อไปนี้

การชวนช่วยหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ศึกษานิเทศก์อำเภอทุกคนเห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่งกับคุณลักษณะนี้

มีความรู้ความสามารถในการนิเทศและให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นได้ ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 98.21 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง และไม่แน่ใจเพียงร้อยละ 1.79

มีความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 96.43 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง และมีความเห็นว่าไม่แน่ใจร้อยละ 3.57

มีความรอบรู้ในวิชาชีพ ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 92.86 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง และมีความเห็นว่าไม่แน่ใจร้อยละ 7.14

เคยผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 89.18 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนที่เหลือร้อยละ 10.72 ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจ

สนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่า ๆ กับการเรียน ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 87.50 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เหลือร้อยละ 12.50 ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจ

ตารางที่ 12

คุณลักษณะของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ในคํานบริหารบุคคล

ข้อมูล	เห็นด้วยอย่างยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
1. มีมนุษยสัมพันธ์	45	80.36	11	19.64	—	—	—	—	—	—
2. มีความรับผิดชอบ	29	51.78	26	46.43	1	1.79	—	—	—	—
3. มีความสามารถในการจัด วางบุคคลให้เหมาะสม กับงาน	18	32.14	38	67.86	—	—	—	—	—	—
4. มีความยุติธรรม	32	57.14	24	42.86	—	—	—	—	—	—
5. มีความสามารถในการ ประสานงาน	15	26.79	39	69.64	2	3.57	—	—	—	—
6. เป็นผู้เข้าสังคมได้ดี	1	1.79	14	25.00	36	64.28	5	8.93	—	—
7. มีความสามารถในการ วินิจฉัยสั่งการ	5	8.93	17	30.35	20	35.72	14	25.00	—	—
8. เป็นบุคคลที่ยอมรับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่น	19	33.93	22	39.28	15	26.79	—	—	—	—

จากตารางที่ 12 จะเห็นได้ว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งกับคุณลักษณะของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ในตำแหน่งบริหารบุคคล ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

มีมนุษยสัมพันธ์อันดี ศึกษานิเทศก์อำเภอทุกคนเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง

มีความสามารถในการจัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับงาน ศึกษานิเทศก์อำเภอทุกคนเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง

มีความรับผิดชอบ ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 98.21 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง และมีความเห็นว่าไม่แน่ใจร้อยละ 1.79

มีความสามารถในการประสานงาน ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 96.43 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เหลือร้อยละ 3.57 มีความเห็นว่าไม่แน่ใจ

เป็นบุคคลที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ศึกษานิเทศก์อำเภอร้อยละ 73.21 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เหลือร้อยละ 26.79 มีความเห็นว่าไม่แน่ใจ

ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเห็นว่าไม่แน่ใจและไม่เห็นด้วยกับคุณลักษณะดังต่อไปนี้

เป็นผู้เข้าสังคมได้ดี ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 73.21 ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจ ที่เหลือร้อยละ 26.79 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง

มีความสามารถในการวินิจฉัยสั่งการ ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 60.72 ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจ ที่เหลือร้อยละ 39.33 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 13

คุณลักษณะของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ในสถานศึกษา

ข้อมูล	เห็นด้วยอย่างยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
1. มีความรู้ด้านการเงิน	24	42.86	31	55.35	1	1.79	—	—	—	—
2. มีความรู้ด้านพัสดุ ครุภัณฑ์	22	39.29	29	51.78	4	7.14	1	1.79	—	—
3. มีความรู้ระเบียบราชการ	37	66.07	19	33.93	—	—	—	—	—	—
4. มีความรู้งานสารบรรณ	24	42.86	30	53.57	2	3.57	—	—	—	—
5. มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารอาคารสถานที่	5	8.93	35	62.50	12	21.43	4	7.14	—	—

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 13 จะเห็นได้ว่า ศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งในคุณลักษณะของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ในตำแหน่งเกี่ยวกับงานธุรการตามลำดับความสำคัญ ดังต่อไปนี้

มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบราชการ ศึกษาธิการอำเภอทุกคนเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง

มีความรู้ในด้านการเงิน ศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 98.21 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง และมีความเห็นว่าไม่แน่ใจร้อยละ 1.79

มีความรู้ในงานสารบรรณ ศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 96.43 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เหลือร้อยละ 3.57 มีความเห็นว่าไม่แน่ใจ

มีความรู้ในตำแหน่งพัสดุครุภัณฑ์ ศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 91.07 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เหลือร้อยละ 8.93 ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจ

มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารอาคารสถานที่ ศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 71.43 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เหลือร้อยละ 28.57 เห็นด้วยและไม่แน่ใจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14

คุณลักษณะของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ในคานกิจกรรมนักเรียน

ข้อมูล	เห็นด้วยอย่างยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
1. มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมนักเรียน	9	16.07	35	62.50	7	12.50	5	8.93	—	—
2. มีความเคร่งครัดในเรื่องระเบียบวินัยในโรงเรียน	7	12.50	19	33.93	23	41.07	7	12.50	—	—
3. มีความเข้าใจในความต้องการและปัญหาของนักเรียน	14	25.00	33	58.93	6	10.71	3	5.36	—	—
4. มีลักษณะผู้นำ	9	16.07	41	73.21	5	8.93	1	1.79	—	—
5. มีความรู้และเห็นความสำคัญของการจัดบริการแนะแนว	5	8.93	18	32.14	19	33.93	14	25.00	—	—
6. มีความรู้เรื่องการจัดสวัสดิการในโรงเรียน	16	28.57	21	37.50	15	26.79	4	7.14	—	—

จากตารางที่ 14 จะเห็นได้ว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งกับคุณลักษณะของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ในงานเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน ตามลำดับความสำคัญ ดังต่อไปนี้

มีลักษณะเป็นผู้นำ ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 89.18 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เหลือร้อยละ 10.72 ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจ

มีความเข้าใจในความต้องการและปัญหาของนักเรียน ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 83.93 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เหลือร้อยละ 16.07 ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจ

มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมนักเรียน ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 79.57 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เหลือร้อยละ 20.43 ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจ

มีความรู้เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการในโรงเรียน ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 65.07 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เหลือร้อยละ 34.93 ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจ
คุณลักษณะที่ศึกษานิเทศก์อำเภอไม่แน่ใจและไม่เห็นด้วยได้แก่

มีความเคร่งครัดในเรื่องระเบียบวินัยในโรงเรียน ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 53.32 ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจ ที่เหลือร้อยละ 46.68 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง

มีความรู้และเห็นความสำคัญในเรื่องการจัดบริการแนะแนว ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 58.93 ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจ ที่เหลือร้อยละ 41.07 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 15

คุณลักษณะของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ในสถานสัมพันธกับชุมชน

ข้อมูล	เห็นด้วยอย่างยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
1. เป็นบุคคลในชุมชนนั้น	35	62.50	4	7.14	9	16.07	8	14.29	-	-
2. สามารถเป็นผู้นำในชุมชน	40	71.42	14	25.00	1	1.79	1	1.79	-	-
3. เป็นบุคคลที่เข้าใจถึงความต้องการของชุมชน	15	26.79	25	44.64	10	17.86	6	10.71	-	-
4. เป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนและบุคลากรของนักเรียน	19	33.93	32	57.14	5	8.93	-	-	-	-
5. เป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีขึ้นในชุมชน	14	25.00	30	53.57	10	17.86	2	3.57	-	-

จากตารางที่ 15 จะเห็นได้ว่า ศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง กับคุณลักษณะของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ในคำนเกี่ยวกับการประสานสัมพันธ์กับชุมชน ตามลำดับความสำคัญดังนี้

สามารถเป็นผู้นำในชุมชนได้ ศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 96.43 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เหลือร้อยละ 3.57 ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจ

เป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนและผู้ปกครองนักเรียน ศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 91.07 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เหลือร้อยละ 8.93 ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจ

เป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีในชุมชน ศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 78.57 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เหลือร้อยละ 21.43 ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจ

เป็นบุคคลที่เข้าใจถึงความต้องการของชุมชน ศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 71.43 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เหลือร้อยละ 28.57 ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจ

เป็นบุคคลที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่ร้อยละ 68.64 เห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่เหลือร้อยละ 31.36 ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจ

สรุป

ผลการวิจัยความคิดเห็นของศึกษาธิการอำเภอในเขตศึกษา 7 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในวัยกลางคน มีอายุราชการนาน มีการศึกษาดี มีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการอำเภอมานานพอสมควร พอจะสรุปเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้

1. ควรมาจากการคัดเลือก
2. มีอายุราชการไม่น้อยกว่า 5 ปี
3. เคยทำหน้าที่ครูประจำชั้น หัวหน้าหมวดวิชา ผู้ช่วยครูใหญ่

4. มีวุฒิ ป.ม., ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่าเป็นอย่างต่ำ
5. มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี
6. เป็นข้าราชการชั้นโท
7. เคยศึกษาหรือเคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการบริหารการศึกษามาแล้ว

และศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่ได้ยึดถือระเบียบและหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา คือระเบียบของกรมสามัญศึกษา พ.ศ.2513 แต่มีความเห็นว่าระเบียบนี้ยังไม่เหมาะสม ควรจะได้ปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติมคุณลักษณะของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ดังนี้คือ เป็นผู้ชวนชวหาความรู้อยู่เสมอ เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เป็นผู้นำของท้องถิ่น มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบราชการเป็นอย่างดีมีความสามารถในการนิเทศและสามารถให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นได้ มีความรับผิดชอบ มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียน สนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีทักษะในการพูด การเขียน เคยเป็นผู้ได้รับการศึกษาวิชาบริหารการศึกษามาก่อน มีความรอบรู้ทางด้านวิชาการ มีความรู้เกี่ยวกับการเงินและการพัสดุครุภัณฑ์ มีความเคร่งครัดในเรื่องกาศนา

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะของครูใหญ่ที่ศึกษาธิการอำเภอในเขตศึกษา 7 ท้องการ มีความแตกต่างจากหลักเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการวางไว้ ดังเช่นระเบียบของกรมสามัญศึกษา พ.ศ.2513 ที่กำหนดไว้ว่า ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่ เหมาะสมที่จะเป็นผู้นำของโรงเรียน ต้องมีสุขภาพและอนามัยดี ต้องเป็นผู้มีบุคลิกลักษณะและความประพฤติเรียบร้อย ต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต¹² ศึกษาธิการอำเภอส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในเรื่องคุณลักษณะของครูใหญ่ว่าจะต้องเป็นผู้มีคุณลักษณะมากกว่าที่กรมสามัญศึกษาได้วางไว้

สำหรับผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ตามลักษณะงานบริหารทั้ง 5 ด้านได้แสดงผลสรุปไว้ในตารางที่ 16

¹² ภิญโญ สาร, การบริหารงานบุคคล (กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2517),

ตารางที่ 16
คุณลักษณะของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา
ตามลักษณะงานบริหารทั้ง 5 ด้าน

ลักษณะงาน	จำนวน ข้อ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง เปอร์ เซ็นต์	เห็นด้วย เปอร์ เซ็นต์	ไม่แน่ใจ เปอร์ เซ็นต์	ไม่เห็นด้วย เปอร์ เซ็นต์	$\bar{X}$	อันดับ
1.งานด้านวิชาการ	6	41.66	52.37	5.36	0.61	3.35	1
2.งานด้านบุคคล	8	36.61	42.86	16.30	4.23	3.19	3
3.งานด้านบริหาร ธุรการ	5	40.00	51.43	6.78	1.79	3.31	2
4.งานด้านกิจกรรม นักเรียน	5	17.86	49.70	22.32	10.12	2.75	5
5.งานด้านความสัมพันธ์ กับชุมชน	6	43.93	37.50	12.50	6.07	3.19	3

จากตารางที่ 16 จะเห็นได้ว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเห็นว่า ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ควรมีคุณลักษณะตามลักษณะงานบริหารการศึกษา ด้านวิชาการ เป็นอันดับหนึ่ง รองลงไปคือ งานด้านธุรการ งานบริหารบุคคล งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และงานเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน ตามลำดับ